

2019

Open Access jelentés

Budapesti

Corvinus

Egyetem

Bevezetés

Az elmúlt években egyre jobban elterjedt a tudományos eredményekhez, publikációkhoz való nyílt hozzáférés (Open Access) modellje. Számos hazai és nemzetközi kutatásfinanszírozó szervezet - köztük az Európai Unió - előírja az általuk finanszírozott kutatások Open Access közzétételét.

Azonban az Open Access nem csak kötelezettség, hanem lehetőség is egyben. Előny a kutatóknak, hiszen növeli ismertségét, elismertségét. Növeli a kutatási eredmények láthatóságát és a szerzői idézettséget. A kutatót foglalkoztató intézmény kifejezheti a vezetés elkötelezettségét a nyílt hozzáférésű publikálás irányában, mely láthatóvá teszi a közpénzből végzett kutatásokat a szélesebb tudományos közösség számára. Előny a társadalom számára is, mert általa a közpénzből finanszírozott kutatások szabadon hozzáférhetővé válnak, az új kutatási irányok és eredmények szélesebb körű nyilvánosságot kaphatnak.

A nyílt hozzáférésű publikálás lehetősége a Corvinuson többféle módon is megragadható. A szerzői önarchiválás (*zöld út*) a kiadó archiválási politikájával összhangban a publikáció tartalmilag végleges verziójának feltöltése a Corvinus Kutatások intézményi repozitóriumba. Ez az archívum megőrzi és prezentálja az egyetem tudományos eredményeit, ezáltal javítja az intézmény tudományos megítélését.

Az *arany út* (gold) választása a publikáció nyílt hozzáférésű megjelenését jelenti valamely lektorált, tudományos, teljes egészében open access folyóiratban. A legtöbb ilyen esetben a közzétételi díj valamely szereplőt: a kutatásfinanszírozó testületet, a szerzőt vagy a szerzőt foglalkoztató intézményt terheli.

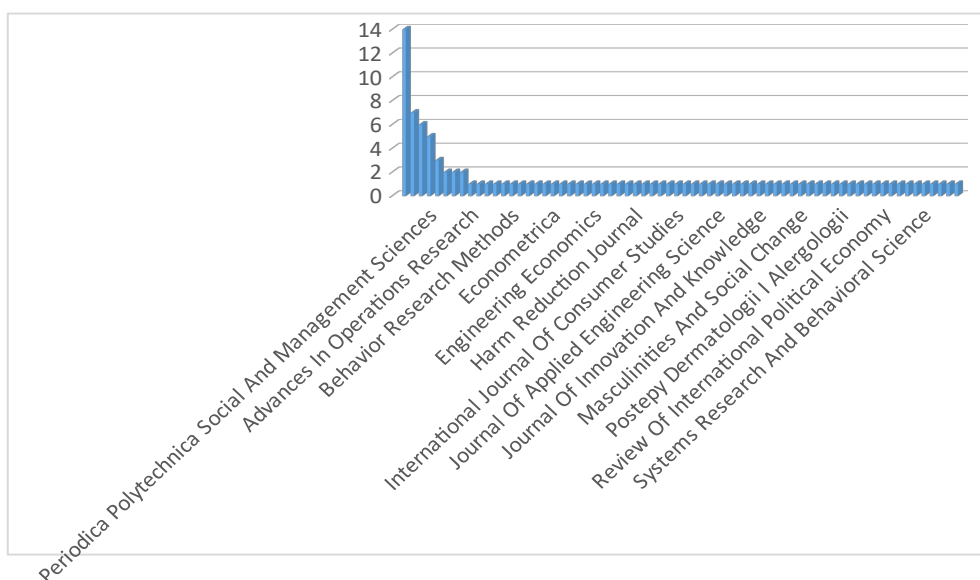
A *hibrid verzióban* csak egyes cikkek válnak nyíltan elérhetővé közzétételi díj fizetése után. A legtöbb nagy kiadó ezt a módot támogatja, ám a kutatásfinanszírozók annál kevésbé. Utóbbinak a közzétételi díj mellett a tartalom elérésére előfizetési díjat is kell fizetnie a folyóiraatra, ráadásul a tudományos eredmények láthatósága ebben az esetben kisebb mértékben nő.

A hibrid verzió hátrányainak kiküszöbölésére jött létre open access publikálást és a tartalomra való előfizetést is magában foglaló ún. „**Read and Publish**” szerződés több nagyobb kiadó és az Elektronikus Információszolgáltatás Nemzeti Program (EISZ) között. Ezek keretében a Corvinus Egyetemenél affiliált szerzők közzétételi díj fizetése nélkül és az ehhez járuló adminisztrációs terhektől mentesülve publikálhatnak a kiadók meghatározott folyóirataiban, illetve a folyóirathoz való hozzáférés is biztosított.

Jelen beszámolómnak a gold, hibrid és ezeken belül a „Read and Publish” megjelenéseket mutatja be 2019-ben a Corvinus Egyetemen.

I. Open Access megjelenés folyóiratoként a Scopus és Web of Science adatbázisok alapján

A Scopus adatbázis szerint egyetemi szerzőktől 102 publikáció jelent meg nyílt hozzáféréssel 2019-ben. A legtöbb, szám szerint 14 cikk a European Journal of Health Economics folyóiratban, amit 7 publikációval a Society and Economy követ. A Corvinus Journal of Sociology and Social Policy-ban 6, míg a Sustainability - Switzerlandben 5 corvinusos cikk jelent meg. A Periodica Polytechnica Social and Management Sciences-ben 3, az Agricultural Economics - Czech Republic-ban, a British Journal of Dermatology-ban és a European Journal of Operational Research-ben 2-2 cikkünk olvasható. A további publikációk 61 különböző folyóiratban kaptak helyet.

1. ábra Open Access cikkek száma a folyóiratokban a Scopus szerint

A korábbi évekhez képest a nyílt hozzáférésű publikációk száma emelkedett. A számok növekedésének egyik oka az EISZ és néhány kiadó (Taylor & Francis, Springer Nature, Wiley, Elsevier, Akadémiai Kiadó) között létrejött „Read and Publish” szerződés (lásd III. fejezet).

Év	Publikációk száma
2019	102
2018	72
2017	63

2. ábra Corvinus affiliációjú OA publikációk száma a Scopus adatbázis szerint

A *Web of Science* (WoS) alapján némiképp különbözik az open access cikkek eloszlása. A WoS adatbázisa 105 nyílt hozzáférésű találatot mutatott. Ebből 14 a *European Journal of Health Economics*-ban, 9 a *Corvinus Journal of Sociology and Social Policy*-ben, 5 a *Sustainability*-ben, 3 a *British Journal of Dermatology*-ban olvasható. 6 periodikumban találunk 2-2 cikket, míg 1-1 publikáció jelent meg további 62 folyóiratban.

3. ábra A *Web of Science* első 50 találatja

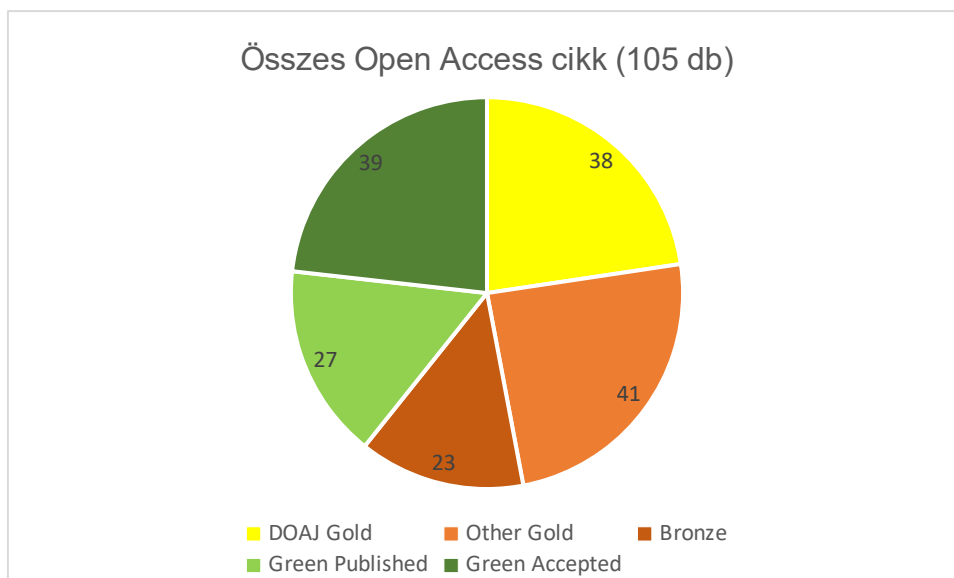
II. A folyóiratcikkek eloszlása a folyóiratok open access típusa szerint a WoS alapján

A *Web of Science* adatbázis találatait kategóriákba sorolhatjuk aszerint, hogy milyen típusú open access folyóiratban jelentek meg. Megkülönböztetünk kétféle arany utas, bronz és kétféle zöld publikációt. Az arany utas publikációk megjelenhetnek teljesen nyílt hozzáférésű folyóiratokban (DOAJGold), vagy a DOAJ-ban nem található egyéb periodikumokban (Other Gold). Utóbbi cikkek többsége hibrid folyóiratokból származik. A hibrid verzióban csak egyes publikációk válnak nyíltan elérhetővé közzétételi díj fizetése után.

A bronz besorolás a WoS-ban azt jelenti, hogy a kiadó a saját webhelyén található egyes publikációkhoz promócióként korlátozott ideig ingyenesen szabad hozzáférést biztosít. Azonban a promóciós időszak leteltével a cikkhez való hozzáférés díjkötelessé válhat.

A zöld út esetében a „Green Published” verzióban a cikkek végleges, publikált (ún. VoR) változatait tárolják az egyes intézményi vagy tematikus repozitóriumok. A „Green Accepted” lehetőségénél a már elfogadott, azonban még nem a kiadói (ún. AAM) változatok repozitóriumban való tárolásáról beszélhetünk.

Ezek alapján a Corvinusnál affiliált szerzők cikkei az alábbiak szerint oszlanak meg

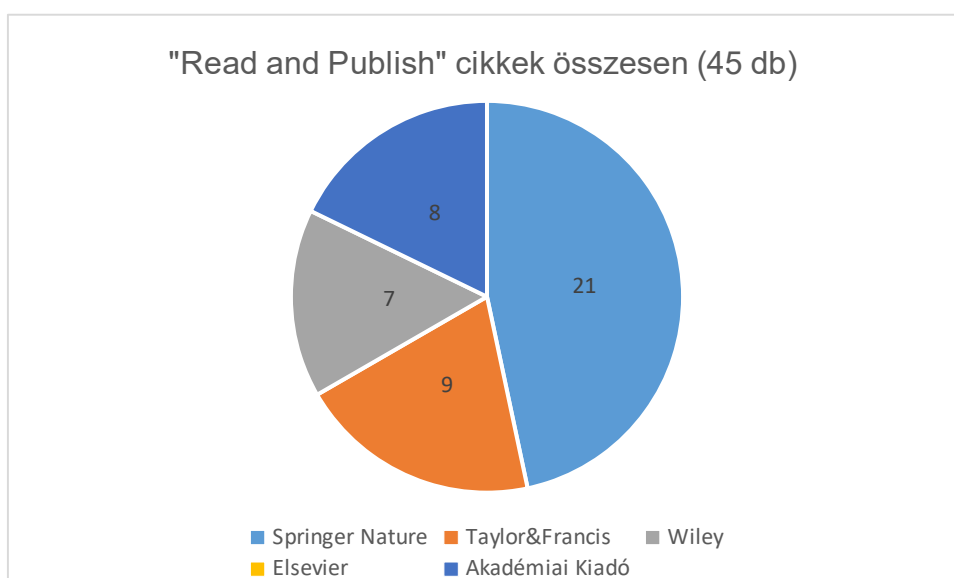

4. ábra A cikkek Open Access típus szerinti megoszlása a WoS szerint

III. „Read and Publish” (R&P) szerződések

Az Elektronikus Információszolgáltatás Nemzeti Program (EISZ) több nagyobb kiadóval kötött „Read and Publish” szerződést a 2019-es évre. Ezek alapján a konzorcium tagjainál affiliált szerzőknek lehetőségük volt ezen kiadók egyes folyóirataiban közzétételi díj (APC) fizetése nélkül publikálni, emellett adott periodikacsomagok térítés nélkül hozzáférhetővé váltak az intézmények számára.

A Corvinus Egyetemet 2019-ben öt szerződés érintette. Így a Corvinusnál affiliált szerzők lehetőséget kaptak a Springer Nature, az Elsevier, az Akadémiai Kiadó, a Wiley és a Taylor & Francis meghatározott folyóirataiban való open access megjelenésre. Összesen 45 nyílt hozzáférésű cikket publikáltak szerzőink a különböző kiadóknál.

5. ábra Corvinusos OA cikkek száma a R&P szerződést kötött kiadóknál

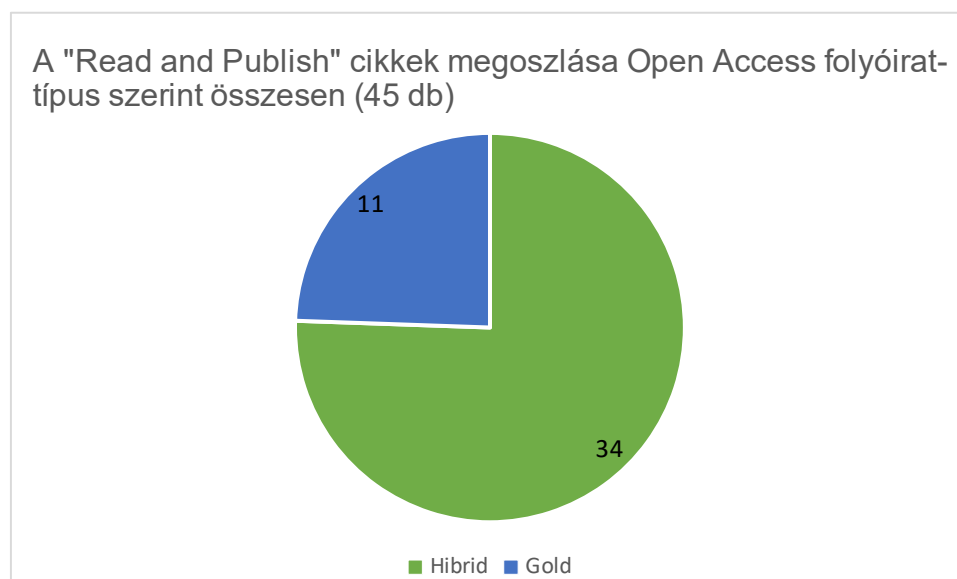
Folyóiratankénti bontásban a *Springer Nature*-nél jelent meg összesen 21 cikk, melyből 13 a *The European Journal of Health Economics*-ban, további egy-egy a következőkben: *Quality & Quantity*, a *PFG – Journal of Photogrammetry, Remote Sensing and Geoinformation Science*, *Service Business*, a *Zeitschrift für Gerontologie und Geriatrie*, *Central European Journal of Operations Research*, *Intereconomics*, *International Journal of Game Theory*, *BMC Psychiatry*.

A *Taylor&Francis* kiadónál egy-egy cikket publikáltak szerzőink a következő folyóiratokban: *East European Politics*, *Review of International Political Economy*, *Expert Review of Pharmacoeconomics & Outcomes Research*, *Problems of Post-Communism*, *International Journal of Public Administration*, *Economic Research-Ekonomiska Istrazivanja*, *International Journal of Advertising*, *Cogent Economics & Finance*, *Industry and Innovation*.

A *Wiley* esetében két publikáció olvasható a *British Journal of Dermatology*-ban és további egy-egy a *European Journal of Political Research Political Data Yearbook*-ban, a *WIREs Water (Electronic)*-ban, a *Journal of the European Academy of Dermatology and Venereology*-ban, az *International Transactions in Operational Research*-ben és a *Biofuels, Bioproducts and Biorefining*-ben.

Az *Akadémiai Kiadónál* összesen 8 cikk jelent meg, ebből 7 a *Society and Economy*-ban és egy az *Acta Oeconomica*-ban.

Az *Elseviernél* 2019-ben nem jelent meg corvinusos szerzőtől nyílt hozzáférésű cikk a R&P szerződés keretében.

6. ábra A R&P szerződésbe tartozó cikkek megoszlása Open Access folyóirattípusonként

Kiadók	OA cikkek száma (db)	APC értéke* (EUR)	APC értéke** (Ft)	A kiadói szolgáltatások intézményi önrésze 2019-ben (Ft) (adatbázis hozzáférés + OA közzététel)
Springer Nature	21	45.800	15.022.400	6.097.344
Taylor & Francis	9	22.786	7.473.808	10.249.971
Wiley	7	20.276	6.650.528	18.562.500
Elsevier	0	0	0	14.528.390
Akadémiai Kiadó	8	7.200	2.361.600	166.968
Összesen	45	96.062	31.508.336	49.605.173

7. ábra A közzétételi díjak és az intézményi önrészek összevetése kiadónként.

*ennyi közzétételi díjat fizetett volna az Egyetem R&P nélkül, **328 Ft/Euro árfolyamon az EISZ tájékoztatása alapján

Budapest, 2020. február 25.

Egyetemi Könyvtár